

ORTENS BÄSTA

penna

KATEGORI BOK

TÄVLINGSBIDRAG 31

Utan titel

Firdevs Anik

1990

Uppväxt i: Stenhagen, Uppsala

Bosatt i: Stenhagen, Uppsala

Min pappa var som en tickande bomb som när som helst kunde explodera av ett enda snedsteg av mig eller mina syskon. Vi gick därför på minfält genom livet. Jag blev till slut den som trampade på minan trots att jag såg den så tydligt, mitt framför mig.

En röst i högtalaren säger att det är dags att stiga ombord. Flyg 2247 mot Stockholm är nu redo för påstigning. Familjen intill mig flyger upp vid ljudet av högtalaren och går mot kön som förvånansvärt nog redan blivit lång. Folk på flygplatser har alltid så bråttom med att stiga på planet som om deras plats i kön avgör hur snabbt de kommer hem. Mamman i familjen håller sitt spralliga barn i armen och med den andra handen drar hon sin röda kabinväska över det blanka golvet. Två gånger tappar hon sitt pass innan hon bestämmer sig för att räcka över barnets hand till pappan. Den brådskande stämningen smittar av sig på mig och jag tar upp min enda packning, en blå träningsväska, slänger den över axeln och ställer mig bakom dem i kön. Ventilationen måste vara på högsta nivå för jag får gåshud trots värmen där ute. Jag drar händerna över mina nakna armar och känner mig malplacerad i min klänning bland varmt klädda turister. De kom förstås förberedda, valde sina kläder med omsorg. Det var längesedan jag förberedde någonting. Jag lämnar lika hastigt som jag kom, och jag håller ingen ansvarig. Jag borde ha vetat bättre. En gång i tiden gjorde jag det, sedan träffade jag dig. Jag hade kunnat packa ner fler saker, det fanns tid för det men jag ville lämna mina spår orörda så att du skulle kunna gå runt bland skärvor av det som var jag, och bli påmind. Kanske ligger ett mörkrött hårstrå kvar över örngottet, hoppas det ger dig en dålig sömn och att mitt minne hemsöker dig om natten.

Den här platsen är för övrigt som en enorm glasbur, omringad av ljusgrå asfalt och flygplan som tar sats och blir till fåglar i himlen. Eftermiddagssolen skiner igenom glastaket, det vita ljuset gör ont i ögonen, jag kisar där jag står, ensam, bakom en rad av familjer. Jag vet att det låter motsägelsefullt, men jag tycker inte om flygplatser, det spelar ingen roll vart jag åker. Något med den här platsen, alla skärmar som blänker med namn på huvudstäder runt om i världen, ropen i högtalarna, påminner mig om den slutgiltiga avgången, brytningspunkten mellan tanke och verklighet. Jag blir, vad ska man säga, sentimental och

kastar bak en blick, ser på det jag är på väg att lämna i ett annat ljus, mer skimrande. Plötsligt saknar jag något jag inte visste att jag hade och inser att det redan fallit ner mellan mina fingrar.

Bakom gatedisken har flygvärdinnan ett inövat leende över glansiga läppar. Hon räcker tillbaka min flygbiljett och önskar mig en trevlig resa hem. Jag tvekar på att det kommer bli så trevligt men säger självklart inget om det till henne.

I min sidficka väger min mobil tungt och gör sig påmind. Jag tar upp den och låter den vila i min hand en stund innan jag vågar vända den mot mig. Det är kanske tjugonde gången jag gör så, eller mer, i hopp om att se ditt namn på skärmen även fast jag inte vet om det skulle ändra något. Men bakgrundsbilden på oss stirrar tomt på mig. Inget sms, inga missade samtal. Det var tretton timmar sedan jag låg i din säng och ändå har du inte skrivit något. Jag bläddrar bland anonyma bakgrundsbilder i mobilen, väljer ett med vita fluffiga moln mot en blå himmel. Tröttheten spränger innanför ögonlocken och när Östersjön breder ut sig som en mörkgrön filt under oss slumrar jag till med kinden mot det kalla flygplansfönstret.

På Arlanda är det min storebror som möter upp mig. Han står bakom folkmassan och jag behöver stå på tå för att hitta honom. Med händerna nedtryckta i byxfickorna fångar han min blick med ett försiktigt leende. Gråa hårstrån har samlats vid hans tinningar som om det var tio år sedan vi sågs sist och inte ett och ett halvt. Det finns en tveksamhet i hans närmande som påminner mig om min förlorade oskuld. Ett avstånd mellan våra kroppar när han håller om mig. För ett ögonblick glömmer han att han inte får och låter handen vila på min rygg när vi går ut genom snurrdörrarna, tillräckligt länge för att jag ska förstå att han har saknat mig. Utanför ser träden svullna ut, sprängfärdiga av solen som aldrig riktigt går ner så här års. När jag andas är luften len, en sorts lenhet som inte fanns i Paris, där var luften tjock av avgaser som lämnade svarta stråk i badkaret. Genom molnen skiner solen svagt, strålarna nuddar mig bara lätt, som fjädrar. Jag drar upp axlarna mot öronen, lägger armarna i kors. ”Fryser du?”, frågar min storebror. ”Nej”, ljuger jag men han har redan hunnit ta av sig sin vindjacka och räcker över den till mig.

I bilen sätter han på radion för att dämpa tystnaden mellan oss. Adele sjunger *it's time to say goodbye to turning tables* och min storebror trummar med fingrarna på ratten. Han förstår knappt vad hon sjunger, han har aldrig varit bra på engelska trots att han följde med mina storasystrar för att studera engelska i London. Men det var mest i uppdrag som beskyddare, eller kontrollant kanske, det beror på vem du frågar.

“Vilken glass vill du ha?”, frågar han när vi stannar upp vid bensinmacken. Frågan låter så självklar där han står och väntar på mitt svar medan han tankar bilen. När jag var liten ljög jag alltid att jag var illamående när vi åkte bil. Alla visste att jag ljög. Mina storasyskon himlade med ögonen när vår pappa svängde in vid närmsta bensinmack för att köpa glass till mig. I backspeglarna log han mot mig och blinkade med ena ögat. Det var en outtalad överenskommelse vi hade.

När vi kör ut på motorvägen är det tyst igen, bara ljudet från radion och chokladskalet runt min magnum som krackelerar när jag biter i den. Inga frågor om vädret i Paris eller den typen av frågor man ställer när någon kommer hem från en lång resa. Paris är ett ord vi bara rör oss runt, aldrig vågar uttala, liksom hans svenska spelkort som sticker ut i förvaringsfacket. Han drunknar i skulder, så min äldsta storasyster i telefonen. Och det finns ingen som kan rädda honom. Vi lärde oss aldrig att simma i min familj. Där vi kommer ifrån finns det inget hav, bara hav av vetefält.

I ögonvrån ser han på mig med jämna mellanrum. Korta blickar som söker efter något utan att veta vad. Kanske söker han spår av skam, i tron att det skulle sitta utanpå mig. Efter en stund säger han att mamma är ensam hemma. Det vet jag redan, att det bara är hon kvar nu. Han säger att barnen väntade på mig men att de inte kunde vara uppe så länge, sommarlovet har inte börjat än.

“Du vet hur deras mammor är”, ler han. “Men de ville verkligen vänta på dig”, lägger han till när jag inte säger något, tar blicken från vägen och ser på mig igen. Och vill ha vadå? Ett kvitto på att allt är i sin ordning?

Jag ler mot honom när jag möter hans ljusbruna ögon och säger att det är okej, att jag ändå inte hade förväntat mig en välkomstfest.

Bakom ett gult fält av rapsblommor står betongblocken. Jättar till hus staplade efter varandra med ett exakt avstånd från byggnad till byggnad. De sträcker sig högt mellan trädkronorna, in i himlen som börjar skifta i rosa. Från femte våningen har det alltid känts som om det är

närmre till himlen än marken, men det är bara en känsla jag fått av att alltid titta upp, aldrig ut mot de andra byggnaderna. Jag ville låtsas som om jag bodde någon annanstans, eller att jag åtminstone var på väg dit. När min storebror svänger in i vårt kvarter och jag går av bilen grips jag av en känsla av nederlag, som ett växande berg i magen. Så långt jag har gått, tänker jag, bara för att komma tillbaka där jag började. Jag lägger handen över nyckelbenen, vänder mig bort från min storebror. Vill inte att han ska se tvivlet som gnager innanför bröstet, och jag vet inte vart jag hade åkt om inte tillbaka hit.

En vinternatt får man för sig att man är mästare över sitt eget liv när man hela tiden har varit dömd till att bara betrakta det, där, från femte våningen.

På parkeringsplatsen står några sönderbrända bilar på rad. Marken under dem är sotig och täckt av glassplitter som gnistrar i det sista solljuset. Bakom bilarna står Ali Bakoris kiosk med ett förtejpat fönster. "Butik stängd tills vidare" står det handskrivet på en lapp. Ali Bakoris kiosk var aldrig stängd. Jul som Eid, det hade ingen betydelse. Där brukade jag och Sarah köpa extra saltade solrosfrön. Vi dinglade med fötterna över klippan i skogen och slängde ner skalen i en hög under oss. Vi lämnade alltid kvar en näve med solrosfrön till fåglarna och gick hem med steg som svävade strax ovanför marken.

"Vad har hänt?", frågar jag min storebror.

"Upplopp", svarar han och lägger parkeringsbiljetten i framrutan.

"Igen?"

"Igen", svarar han och jag tänker på den där senhösten för många år sedan när Zakaria sprang in i elnätet och dog, och du och dina vänner brände upp Paris utkanter. Enorma eldslågor som en ring runt innerstaden. Det enda ni ville var att de innanför muren skulle se er. Men askan virvlade bara runt i vinden och föll tillbaka ner på er, och i innerstaden röstade de på Sarkozy som kallade er för avskum och lovade att städa bort er. Och allt ni gjorde var för ingenting, lika lönlöst som de brända bilarna här. Min älskade *racaille*, vilka drömmar du hade.

Jag öppnar dörren till trapphuset med plastgolv i mönstrad sten och den för alltid trasiga hissen. Längst in står några pojkar i en klunga. Luften är tung av brandrök blandat med pojksvett. De backar och snubblar över varandras tår när de ser mig. Slår ner blicken och drar kepsen över ansiktet, som om de ville skydda sig från mig och det som finns där ute. Hassans lillebror hinner se att det är jag och tar ett steg fram, nickar mot mig. Jag nickar tillbaka och

går med tunga ben upp för de smala trapporna. Jag är framme vid ytterdörren före min storebror och trycker in ringklockan trots att jag ser genom dörrspringan att det är olåst. Andan i halsen. Jag behöver några sekunder för att samla mig innan min mamma öppnar dörren. Och sedan står hon där i hallen, samma plats vi sågs sist. Ansiktet är likgiltigt, som om hon öppnade dörren till ingenting. Två djupa fåror löper längs med mungiporna som knappt rör sig när hon säger välkommen. Och om jag inte hade känt igen hennes röst hade jag aldrig förstått var ljudet kom ifrån. Min storebror kommer in efter mig och stänger ytterdörren. Det finns ingen väg ut längre.

Våra kinder snuddar varandra i luften när min mamma böjer sig fram för att ge mig en kindpuss. Inte på det sättet man välkomnar en familjemedlem och inte heller så som man välkomnar en gäst, för jag är inget av det ikväll, varken dotter eller gäst.

Min storebror bär min träningsväska till mitt sovrum längst bort i hallen, och går sedan hem till sin familj. Jag önskar att han inte gjorde det, att han inte lämnade mig ensam med min mamma. Jag fäster ögonen i hans rygg när han går ut i trapphuset. Vill inte möta min mammas blick, vill inte höra vad den har att säga mig. Det kan inte vara mer än det jag redan vet och det jag redan vet dånar i mina öron om nätterna, lämnar ett sus som aldrig släpper. Jag är ju här nu, vill jag säga. Visserligen för sent men bättre sent än aldrig, eller hur? Men jag ser bara ner i den handvävda mattan i hallen, det finns inga ord som kan väcka liv i de döda och då finns det heller ingen mening med att säga något. Hon lägger mina skor på den nästintill tomma skohyllan och jag hinner undra över var min pappas skor är, om han fortfarande är i centrum eller på en av sina promenader, innan påminnelsen stöter till mig som en djup smärta i bröstet. När jag biter insidan av min kind sprider sig en metallisk smak över tungan.

“Aldrig mer kommer jag kunna gå rakryggad om du tar ett steg ut ur den här dörren”, sa min mamma den sista kvällen och jag tog ett steg rakt ut i en onådig värld.

Min mamma frågar om jag är hungrig, kanske av omtanke eller brist på annat att säga. Jag nickar och går efter henne till köket. Känner hur den bekanta doften av hennes niveakräm omger henne likt en aura. En polishelikopter flyger i cirklar över betongblocken. Propellrarna låter som en flagga i en hård vind, ljudet får det att vibrera inom mig när den står ovanför oss. Spetsgardinerna fladdrar till. Min mamma stänger fönstret men ljudet skär sig genom ändå och ibland undrar jag om vi bor i ett land som inte sett krig på tvåhundra år eller om vi bor i ett land i ett land.

Ett fat med vinbladsdolma står på den blommiga bordsduken. Hon plockar vinbladen från vår trädgård i Kurdistan, lägger dem ovanpå varandra som sidor i en bok och tar med dem till Sverige. En gång försökte hon odla vindruvor i vår kolonilott här hemma men bladen blev aldrig stora och vittrade mellan hennes fingrar efter nattfrosten.

”Växer det något annat än potatis i det här landet?”, frågade hon besviket och ryckte ur plantan ur jorden med ett enda ryck, nästan som om rötterna aldrig fäst sig i jorden.

Jag har svårt att svälja mina tuggor, maten rullar över från den ena sidan av min mun till den andra. Något i halsen som bara växer, gör det omöjligt att svälja ner. I fönstret ser jag hur propellrarna fortsätter att skära himlen, som en irriterande mygga som vägrar lämna en ifred. När som helst kommer himlen säga ifrån, här finns ingen för er att ta kommer den att säga. Min mamma lindar sjalen runt huvudet som en turban. Det gör hon när hon har viktiga saker att göra, som att städa och laga mat. Hon bär svarta kläder och under den tunna vita sjalen kan jag se silvertrådar dra sig inåt i den mörka knuten i nacken, hon har inte färgat håret sedan min pappas död. Av lojalitet låter hon sorgen vara synlig, men kanske också som en påminnelse till mig?

Min mammas händer är platta och sträva med tjocka ådror som likt en flod delar upp sig och rinner över hela handen. I Paris tänkte jag på hennes händer när jag satt på linje elva på väg hem och ljusrören i vagnen slocknade så fort vi passerade Hôtel de ville. Det var något med mörkret i vagnen som påminde mig om min ensamhet och min mammas händer uppenbarade sig för mig där jag for genom tunnarna under marken. Hon brukar säga att det är hårt arbete som gjort dem så, all städning på Akademiska sjukhuset. En gång i tiden hade jag vackra händer, säger hon. Om det är sant måste det ha varit långt innan vi kom hit. Hon lägger fram smör, ost och bröd när hon ser mina långsamma tuggor, tänker att jag vill äta något annat.

“Här, jag kan bre din macka”, säger hon.

“Jag vill inte ha något, mamma. Jag är bara trött”. Min röst är hes.

Hon dröjer sig kvar i köket, kanske är hon rädd för att jag ska försvinna igen och vill hålla mig under uppsikt. Vad skälet nu än är, gör hon allt för att ha en anledning till att dröja sig kvar. Hon tar ut mat från kylskåpet, paketerar om det, vattnar minirosorna i fönstret. Den långa kjolen smattrar i luften när hon tar stora kliv fram. Jag klippte min mammas kjol. Jag satt med saxen i handen och sa att hon skulle hämta mig från dagis i korta kjolar eller jeans, som de andra mammorna. Något slocknade i hennes ögon, hon sa inget, tog den avklippta kjolen och slängde den i sopkorgen under diskbänken. Dagen efter stod hon utanför grinden

med händerna knutna över magen och så det där ursäktande leendet över läpparna som jag senare kom att förakta. Kjolen fladdrade runt fötterna och vi sa inget mer om det.

“Vill du kanske sova?”, frågar hon när hon till slut möter min blick. Jag nickar, jag vill sova i dagar och nätter. Hon ställer min tallrik i diskmaskinen. Himlen är fortfarande upplyst av rosa moln som ligger som vågor intill varandra. Polishelikoptern är borta. Jag undrar vem det var den här gången, Hassan eller Josef, eller sitter de redan inne? Josef bet alltid på naglarna och grät när någon höjde rösten. Efteråt, när vi blev äldre, såg jag honom försvinna i mörka bilar om nätterna, och jag tror att han slutade bita på naglarna för de smakade inte smuts från barndomen längre utan mer något som påminde honom om den han blivit.

I mitt sovrum ligger prydnadskuddar uppställda på den bäddade sängen, lukten av tvättmedel har lagt sig som en tunn hinna över rummet, min mamma har förberett min ankomst. På skrivbordet ligger Charlotte Brontës debutroman, Jane Eyre. Bokmärket sticker ut några sidor in i boken. Ett spår efter mig, i väntan på att livet ska fortsätta där jag lämnade det. Och med alla mina vinterkläder kvar i garderoben är det som om tiden stannat i det här rummet, som om allt det andra bara var en parantes. Den kvällen jag sprang ut tog jag inte med mig något förutom mitt pass och min blå träningsväska med några få plagg, bland allt skrik fanns det inget tillfälle att packa.

Jag sätter mig upp i sängen när min mamma sticker in huvudet bakom dörren. Hon slänger en blick på den öppna träningsväskan i mitten av rummet och säger att det inte är någon idé att jag packar upp mina saker, tar ett djupt andetag och lämnar ifrån sig en lätt suck.

” Vi åker till Kurdistan, i övermorgon. Jag och du”.

Sedan går hon. Stänger dörren mjukt efter sig som för att inte väcka en sovande person men jag är vaken och vrider mig i sängen länge. Och så fort jag sluter ögonen finns du där. Ditt ansikte, som ett svagt ljus under ögonlockens mörker. Om jag räcker ut en hand, tar du den då? Eller vet du nu att mina händer inte är mina, att de faller av om man rör vid dem? Jag har alltid vetat det, men jag lät dig tro något annat.

I skogen möter Sarah mig med ett paket Camel Activate. Himlen är gråblek med ett gult slukhål från vilket solen lyser vagt över oss. Jag drar upp dragkedjan i min Adidas kofta hela vägen upp till hakan. Regndroppar hänger ner från trädens blad, de faller över oss när vinden

drar i grenarna. Sarah tar skydd med handflatan, hon vill bevara sminket till sin dejt. Jag kupar händerna runt ciggen när jag tänder och suger in röken hårt, amatörmässigt. Det var på uteserveringarna i Paris som jag lärde mig att röka. Jag tyckte aldrig om det men jag tyckte om hur jag såg ut med ciggen i ena handen och vinglaset i den andra. Jag har bett Sarah köpa ett paket till mig för att bevara en känsla jag inte kan sätta fingret på. När nikotinet drar sig fram i mina ådror likt en framkallningsvätska kommer jag på att det är den där känslan av att inte vara skyldig någon någonting som jag vill hålla kvar lite till. Bara hastigt hör jag kvällsbruset från bistron utanför Arts et Métier. Sarah plockar en gren från en buske och sneglar på mig medan hon nappar av bladen från grenen. Hon har färgat sitt mörka hår i ljusbruna slingor, jag säger inget om det och hon frågar heller inte om jag noterat, känner på stämningen jag sprider att det inte är läge för småprat.

”Jag är i alla fall glad att du är hemma”, säger hon till slut. ”Är inte du?”

”Varför skulle jag vara glad?”

”Varför skulle du vara kvar i Paris?”

”Men sluta”

”Sluta vadå?”

”Sluta prata som om du inte vet vad jag lämnade i Paris”

”Vad lämnade du?”

Jag fnyser. Slänger ciggen utan att ha rökt upp hela och går. Bakom mig hör jag hur hon ropar förlåt och tar snabba steg som knastrar över grusvägen. Sarah tycker att man ska ta livet som det kommer, våga släppa in folk men också våga släppa dem när det inte finns någonting att hålla kvar vid. Jag gör tvärtom. En enda gång. En enda gång vågade jag släppa in någon och himlen föll ner på jorden.

Din pappa körde lastbil mellan Frankrike och Tyskland, över breda asfaltsvägar med horisonten i sikte. Bara han, radion och avfolkade europeiska landskap. Innan ryggproblemen, innan garderoben tömdes på hans kläder. Min pappa bar kostym över en kropp bruten av allt som en gång var och allt som kunde ha varit, han åkte aldrig buss, någon sorts värdighet måste man behålla. Med skor som sken upp hela orten gick han runt som om han var från en annan plats, och det var han också, egentligen. Den förfallne borgmästaren. Du sa: jag måste bli någonting, bli det min pappa inte blev. Och jag undrar, är du någonting

nu? Jag ville också bli någonting, men jag tappade bort mig, flög in i kärleken och det fanns inga krockkuddar som kunde stoppa mig. Om jag hade önskat att det fanns? Jag vet inte.

Min pappa säger: du får en glass om du lovar att följa med. Jag svarar att jag lovar, fastän jag inte lovar någonting. Jag vill bara ha piggelinen och puttar fram kundvagnen mot kyldisken. Utanför matbutiken river min pappa bort den ljusgröna förpackningen och håller piggelinen långt uppe så jag inte når.

”Så du lovar att flytta med till Kurdistan när kriget är slut?”, ler han.

”Jag lovar”, säger jag och ljuger, sträcker mig efter piggelinen med ett leende för att göra honom glad. Det är tillgjort, jag vet redan att det är min uppgift att göra honom glad. Tidigt lärde jag mig det. Pappas lilla huvudvärkstablett. Han räcker den till mig och jag springer iväg till lekparken. Fångar de smältande dropparna med toppen av min tunga, päronsmaken sprider sig i min mun. Jag flyttade aldrig med honom till Kurdistan.